

Національний податок.

(До еміграційного з'їзду).

Коли порівняти сучасний стан української еміграції в Польщі з тим, в яким вона перебувала два роки тому, то треба буде визнати виличезні відмінни. Тоді майже вся еміграція скупчилася біля певних офіційних центрів—переважно в Тарнові і Ченстохові, уявляла з себе організоване тіло і засоби до життя одержувала головним чином з урядових джерел, або з запасів, що були привезені з України. Тепер еміграція відірвалася від центрів, розпорошилася і коли організовується, то лише окремими трудовими гуртками, в значній же більшості перебуває без жадної організації. Багато людей наших не-зле, а де-хто навіть і дуже добре улаштувалися під матеріальним поглядом, але з правного та морального погляду українська еміграція перебуває в дуже сумному стані. Не шарпає її лише той, хто не хоче. Особливо тяжкі умови життя еміграції спостерігаються в глухих кутках провінції і в першу чергу на кресах, звідки весь час ідуть снарги на утиски з боку нижчих агентів адміністративної влади. От коли гостро відчувається відсутність організації, відсутність підтримки з боку своєї інституції, яка б мала певну компетенцію та силу допомогти й захистити, а принаймні дати добру пораду, посвідку etc.

Та не тільки під цим поглядом відчуває наша розпорошена еміграція потребу в якійсь організації, з об'єднанні своїх сил. Чимало й тепер серед неї є осіб і родин, які перебувають у важкому матеріальному стані, втративши працю або впавши з інших причин в скрутне положення. Хто підтримає таких бідаків, хто подасть їм руку допомоги? В такі менти знов же боляче відчувають наші люде свою розпорошеність, брак єдності та організованости, брак таких інституцій, як бюро відшукання праці, як допомогів та позичкові каси.

Але й незалежно від ближчих, так би мовити, зоологичних, шкурних потреб, відчувають наші громадяне на еміграції і незадоволення потреб вищих, потреб, які питомі кожній культурній істоті. Хотілося б прочитати свою книжку, свою газету, дістати інформації з батьківщини, обмінятися думками з іншими громадянами, дати дитині рідну науку, але нема під рукою ні книгозбірні, ні читальні української, нема рідної школи, нема клубу українського, нема постійного емігранського органу преси, нема жадного культурно-громадського товариства—хоча б співочого, аматорського чи спортивного.

В додаток до всього тут згаданого не можемо ми забувати, через що саме опинилися ми на еміграції, чому примушені перебувати тепер на чужині, а не в себе дома. Всі ми політичні емігранти, всі ми доклали своєї праці чи принаймні співпрацю до справи визволення батьківщини від червоного московського ярма. Нас не покидає надія на поворот до дому і кожний з нас, коли він не зрадив і не збирається зрадити батьківщину, мусить в міру можностей своїх допомагати прискоренню цього моменту, збереженню та розвитку наших культурних, політичних і військових сил, що перебувають тепер на вигнанні. Певні чинники, що належать до різних політичних світоглядів, але мають спільний національний ідеал,—провадять і тут, на міжнароднім форумі, захист ідеї державної незалежності нашої батьківщини, і обов'язком кожного з нас є підтримати їх і морально і, по можливості, матеріально. Для цього ж ще раз потрібне об'єднання наших сил, спільна організована акція.

Отже, з якого боку ми не підійшли б до справи, ми натикаємося на одне й те саме: на необхідність об'єднання й організації еміграційних сил по перше—для правного захисту та матеріальної підтримки наших громадян, які відчують нужду, по-друге—для задоволення культурно-громадських потреб еміграції та по-третє—для допомоги політичним чинникам в їх праці та боротьбі за українську державність.

Гадаємо, що конечність усього цього цілком ясна для всіх нас незалежно від того, до якого напрямку, до якої партії та до якої політичної концепції кожний з нас належить. Це—наша спільна справа, спільна потреба всіх українських громадян-державників, і тому мусимо ми над цією великою проблемою замислитися та спільними силами прямувати до її розв'язання на майбутньому з'їзді нашої еміграції.

Тут я хотів би звернути увагу тільки на одну умову, без якої всі балачки та міркування в зазначеній справі були б порожнім місцем. Такою умовою являється матеріальні засоби для переведення наміченого широкого програму. Без грошових коштів ми нічого поважного не зробимо. Від кількості коштів буде залежати і те, в яких межах можна буде спраздити зазначений вище широкий план організації еміграційних сил.

Деж взяти отих коштів?

Ми гадаємо, що коли еміграційне громадянство визнає слушність висловлених вище ідей, то кошти для їх переведення можна буде дістати без поважних утруднень. Мало цього. Саме здобуття коштів для організації та задоволення потреб громадянства перетвориться в справжню національну справу, яка зміцнить наше об'єднання та зцементує наші розпорошені сили.

Це не маніловщина, ні! Це лише питання про те, чи схоронила в собі наша еміграція душу живу, бо від тих груп еміграційної периферії, які зберегли інстинкти й інтереси громадянства, ми знаємо, що здобуття коштів для національної справи це річ, яку цілком сприятливо й актуально зустрінуть в тих периферійних трудових колах. Від скромних своїх заробітків вони завжди уділять якусь частину на громадські потреби.

Отже справа, розходиться о національний податок.

Всякий мусить той податок внести в спільну еміграційну скарбницю і цим перш за все підтвердити й заманіфестувати, що він є український громадянин, що він не відокремлюється від загалу, від еміграційного суспіль-

ства, від тої політичної акції, яка привела нас всіх на вигнання. Хай нічого не заробляє громадянин, хай не має жадних прибутків, але якихсь 100 чи 200 мар. п. на місяць—це більш символічну, ніж реальну суму, він внесе мусить, і на підставі таких основних вимог національного податку повинні складатися списки українських громадян.

Поруч з основним податком, який натурально не може скласти дуже поважної суми й має головним чином значіння принципове, необхідно встановити податок прибутковий (подоходний)—в залежності від прибутків кожного. Комісія з громадян, яка обмірковувала це питання для вироблення директив докладчиком емігранського з'їзду, спинилася на таких нормах: громадяне, які мають на місяць до 200.000 прибутку, мусять платити пів-відсотка, які мають від 200.000 до 600.000 мп. — платять один відсоток, хто має місячно більше 600.000—платять два відсотки.

Такий прибутковий податок, мало обтяжуючи громадян, евентуально дасть кілька десятків мільйонів місячно, а на таку суму вже можна задовольнити принаймні найпекучіші потреби еміграції і в першу чергу—організувати на місцях сталі громадські органи, які провадили-б правний захист емігрантів і допомагали б задоволенню матеріальних та культурних потреб першої черги.

Від загальної суми національного податку буде залежати, в якій мірі і в який час доведеться перевести в життя дальший програм—культурно-громадський і національно-політичний.

Тут не місце розписуватись, як саме повинна бути зорганізована з технічного боку справа оподаткування всієї української еміграції, як має стягатися з громадян національний податок та яким чином повинні використовуватися суми цього податку. Докладно все це має бути обговорено на з'їзді всієї української еміграції в Польщі. Тут я вважаю необхідним зазначити лише дві загальних і найголовніших тези. Перша з цих тез та, що органи які керуватимуть справами національного податку—так центральні, як і місцеві—повинні бути складені на основі громадянського обрання і підлягати повсякчас громадській контролі. Друга теза—що всяке ухилення від внеску національного податку повинно прийматися як зречення українського громадянства і тягти за собою відповідні наслідки, а саме припинення всякого захисту, всякої підтримки громадянина з боку українських еміграційних організацій та інституцій. Прізвище такого емігранта негайно сповіщається цим організаціям і установам, а в певних випадках доводиться до відома всього громадянства шляхом преси.

Національний податок української еміграції є її внутрішня справа, яка не може мати правних санкцій і базуватися на правних примусах, але вона має широку моральну базу і спиратиметься на такі репресії чисто громадського характеру, якими можуть нехтувати хіба ті, для кого українська справа і чесне громадське і'мя взагалі не мають жадного значіння.

І таким не повинно бути місця серед нас.

О. Хоменко.